

Vågsbygd bydelssenter detaljregulering

Naturmangfoldvurdering

Prosjektgruppen AS er engasjert av SPISS Arkitektur & Plan til å utføre en naturmangfoldvurdering av planområdet Vågsbygd bydelssenter.

Sammendrag

I tilknytning til detaljplanområdet er det tidligere registrert en forekomst av den rødlistede arten dvergstanksopp. Funnet er vurdert til å være betinget av at artens foretrukne habitat overlapper med forholdene man kan finne i hageavfallshauger.

Det er registrert flere ulike fremmede arter, alle med høy eller svært høy risiko. Flere fremmede arter vokser flere steder innenfor planområdet. De er også relativt hyppig forekommende utenfor.

Område er et gammelt villahageområde, og det er sannsynlig at de fleste fremmede artene stammer fra hager i området. En fjerning av alle fremmede arter vurderes til å ha relativt lite for seg all den tid de også finnes på naboeiendommene. De utgjør mao. ikke en spredningsfare til nye områder lokalt. Konklusjonen blir at hvis det skal fraktes ut masser med planterester, så skal det foreligge en tiltaksplan for å hindre at de fremmede artene sprer seg til nye områder.

Samlet sett vurderes det ikke til å være spesielle forekomster av elementer som skal ivaretas av naturmangfoldloven, når det er kontroll på evt. masser som transporteres ut.

Lovgrunnlaget

Et tilstrekkelig kunnskapsgrunnlag skal ligge til grunn før det offentlige tillater tiltak som påvirker det biologiske mangfoldet. Dette innebærer at det må foreligge kunnskap om hva som finnes og hvordan det vil gå med det biologiske mangfoldet etter at tiltaket eventuelt blir gjennomført. Dette fremgår både av forvaltningsloven § 17 om *forvaltningsorganets utrednings- og informasjonsplikt* og naturmangfoldloven § 7 om *prinsipper for offentlig beslutningstaking i §§ 8 til 12*.

Det er ved befarings og kontroll i relevante databaser foretatt registrering av naturmangfoldet i området, og det er gjort en vurdering av forekomstene etter naturmangfoldlovens § 8-12.

Lovens formål er at naturen med dens biologiske, landskapsmessige og geologiske mangfold og økologiske prosesser tas vare på ved bærekraftig bruk og vern, også slik at den gir grunnlag for menneskenes virksomhet, kultur, helse og trivsel, nå og i fremtiden, også som grunnlag for samisk kultur.

Stikkordsmessig omfatter naturmangfold:

- Landskap
- Geologi
- Økosystem
- Naturtyper
- Arter og genetiske variasjoner innenfor artene

I henhold til § 7 skal naturmangfoldet vurderes etter prinsippene i §§ 8 til 12:

§ 7.(prinsipper for offentlig beslutningstaking i §§ 8 til 12)

Prinsippene i §§ 8 til 12 skal legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet, herunder når et forvaltningsorgan tildeler tilskudd, og ved forvaltning av fast eiendom. Vurderingen etter første punktum skal fremgå av beslutningen.

Videre er tiltaket vurdert i hht naturmangfoldlovens § 28, *krav til aktsomhet* i forhold til fremmede organismer.

For å foreta vurderingen etter §§ 8 til 12 er det foretatt en sjekk av evt. kjent kunnskap om naturmangfold i området. Så er det gjennomført befaring for å vurdere om det kan være viktige naturmangfold forhold, eller fremmede organismer som ikke er kjent fra før. Til slutt er så vurderingen av hvorvidt omsøkt tiltak er i strid med naturmangfoldlovens formål gjort. Naturmangfoldloven §§ 8 til 12 omhandler følgende:

§ 8 kunnskapsgrunnlaget.

§ 9 føre-var-prinsippet.

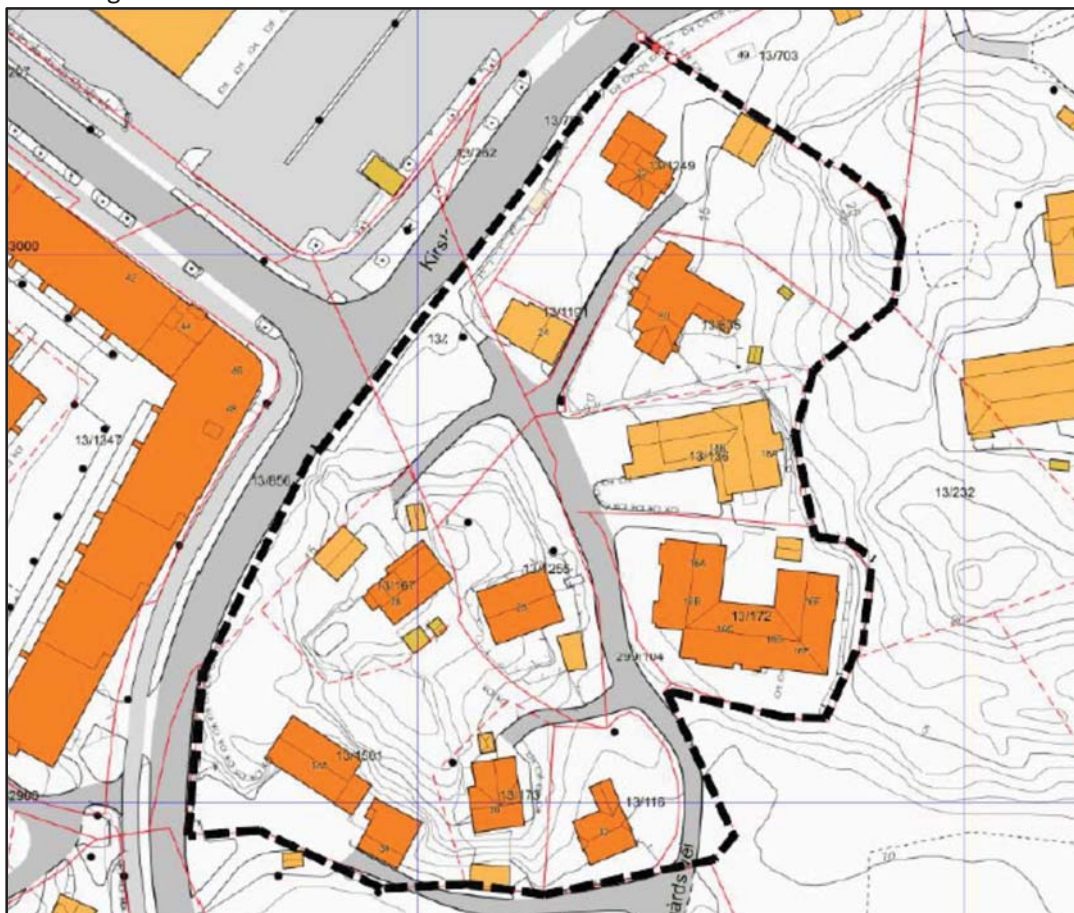
§ 10 økosystemtilnærming og samlet belastning.

§ 11 at kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver.

§ 12 miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder.

Planområdet

Kartet viser området som skal bygges ut, avgrenset med tykk sort stiplet strek. Det er frittliggende eneboliger med hager og et par mindre leilighetsbygg innenfor planområdet. Området bærer preg av å være et noe eldre villa område med relativt store hager. Både innenfor og utenfor planområdet er det frodig med en del relativt viltvoksende områder.

Figur 1. Kartet viser avgrensningen av planområdet med sort stiplet strek

Gjennomgang av kunnskapsgrunnlaget etter naturmangfoldlovens § 8

Vegetasjonsmessig er planområdet preget av at det er eksisterende boligområde med mye forskjellig hagevekster, mer eller mindre velholdt.

I nordøst er det en knaus med naturlig vegetasjon. Dette er relativt fattig furuskog på grunnlent mark, og det ligger delvis utenfor planområdet. Det er også enkelte eik, osp, rogn og asal i dette området. Feltsjiktet er dominert av blåbær, smyle og småmarimjelle.

Rett nord for planområdet ligger det en registrering av dvergstanksopp, i rødlista kategorisert til VU - sårbar. Den ble kanskje naturlig nok ikke gjenfunnet ved feltarbeid, og det kan være noe usikkert hvor voksestedet er. Registreringen fra 1996 er ute i veggen, og er neppe korrekt, men det er i beskrivelsen angitt til en hage øst for Vågsbygd skole, hvor voksestedet var en formoldet greinhaug og hageavfallshaug. Registreringen fra 1996 er vurdert å være knyttet til området som helhet og ikke planområdet spesielt, og en konsekvens av at villaområder medfører komposthauger med dødt plantemateriale som overlapper med artens foretrukne habitat.

Både innenfor og utenfor planområdet er det komposthauger med hageavfall. Det ble ved befaringsgjort registrering av flere ulike fremmede arter. Flere av de hadde også flere forekomster i og rundt planområdet. Alle var knyttet til hageavfallshauger, veikanter og uskjøttede deler av hagene, samt at noen til dels kanskje kan vurderes å være en del av den planlagte hagen. Arter som forekommer er bulkemispel, rynkerose, forvalurt, fagerfredløs og rødhyll.

Samlet sett er det viktigste i dette området å ha kontroll på de fremmede artene slik at disse ikke sprer seg til nye områder. Dvergstanksoppen er ikke gjenfunnet etter 1996. Den kan trolig gjerne finnes i området fortsatt i og med at det er en del av byen med mange hager og trolig også mange komposthauger med nedbrutt plantemateriale.

Landskapet som planområdet ligger i plasseres i hovedtypen *ås- og fjelltopplandskap* og under der igjen grunntypen *øy og sundlandskap*. Det er en karakteristisk landskapstype for Sørlandskysten.

Geologisk sett er området preget av et grunnfjell av mylonitt. Dette er en gneis bergart som er vanlig forekommende. Den er relativt hard og pleier normalt ikke legge til rette for spesielt næringsrik vegetasjon. Løsmassene i planområdet kan deles i to hovedgrupper. Alle knauser og høydedrag har bart fjell eller tynt humusdekke. I forsenkningene er det humusdekke med moreneavsetninger under der igjen. De avsatte former for løsmasser er generelt sett svært vanlig forekommende. For øvrig er områdets løsmasser trolig sterkt endret i forbindelse med utbygging og tilhørende masseutskifting som har skjedd opp gjennom.

Landskap og geologi har betydning ved at det gjennom sin utforming inngår i økosystemene. Øy og sundlandskapet som planområdet er definert inn i er i seg selv svært vanlig, og planområdet vil heller ikke bli fanget opp av de miljørettslige prinsippene i naturmangfoldloven pga sine visuelle iøynefallende kvaliteter. Det er når landskap og geologi legger premisser som gir mulighet for sjeldne og viktige typer natur at de innfrir prinsippene satt av naturmangfoldloven. Med forekomst av skrinne vegetasjon og relativt store deler av området utnyttet til bolig, hage og vei, så er ikke landskap og geologi i planområdet som gir grunnlag for at det må tas spesielle hensyn i hht naturmangfoldloven.

Økosystem er vurdert. Planområdet inngår opprinnelig i et kystnært skoglandskap men er sterkt preget av den utbygging som har skjedd i området.

Fremmede arter

Innenfor planområdet er det registrert flere arter på fremmedartslista som bulkemispel, rynkerose, forvalurt, fagerfredløs og rødhyll.

Bulkemispel er kategorisert til svært høy risiko på fremmedartslista. Den har vært, og er muligens enda en populær hageplante. Den sprer seg ved frøspredning, ofte ved hjelp av fugl. I randsonene rundt hagene, både i og utenfor planområdet ligger det mye hageavfall, og det er sannsynlig at det er kommet inn fra nærliggende hager. Den vokser flere steder i og rundt planområdet.

Rynkerose er også kategorisert til svært høy risiko på fremmedartslista. Det er observert en forekomst av denne planten i planområdet. Spredning kan skje ved frø og muligens også jordstengel og plantedeler. Også denne kan komme fra nærliggende hager.

Figur 2. Forvalurt, umiddelbart sør for planområdets grense.

Fagerfredløs forekommer flere steder innenfor og utenfor planområdet og er kategorisert til svært høy risiko. Den sprer seg gjerne ved hageavfall og ved graving og flytting av jordmasser.

Rødhyll vokser i området og er registrert på fremmedartslista. Denne har også svært høy risiko. Spredning av rødhyll skjer ved frøspredning ved hjelp av fugl. Det er også veldig sannsynlig at det er andre forekomster av rødhyll i området.

Figur 3. Fagerfredløs.

Vurdering i forhold til naturmangfoldlovens § 8-12

Kunnskapsgrunnlaget i hht § 8 vurderes til å være tilstrekkelig, og til å stå i et rimelig forhold til sakens karakter og risiko for skade på naturmangfoldet.

Føre-var-prinsippet etter § 9 kommer ikke til anvendelse når kunnskapsgrunnlaget er godt.

Etter § 10 skal økosystemtilnærming og samlet belastning vurderes.

Når kunnskaps- grunnlaget er godt er det mulig å vurdere samlet belastning.

Samlet belastning ved realisering av planen vurderes som akseptabelt. Det er ingen naturmangfoldverdier som blir berørt på en negativ måte av at planen realiseres. Det er en del fremmede arter innenfor og inntil området som kan bli påvirket. Det vil være viktig at disse ikke spres til nye områder ved anleggsarbeidene.

§ 11 Bestemmelsen om kostnader ved miljøforringelse kan komme til anvendelse.

Det vil ikke være noen miljøforringelse som følge av planarbeidet hvis fremmede arter håndteres korrekt.

Håndtering av svartelistede arter

§ 12 Miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder er relevant for planforslaget som fremmes.

Ved bygge- og anleggsarbeider, så må håndtering av fremmede arter vurderes. Alle de registrerte artene er kategorisert med høy eller svært høy risiko. Risikoen ved bygge- og anleggsarbeider er at

masser med frø og planterester kan bli fraktet ut, og dermed spre arten til nye områder. I noen tilfeller kan fjerning og destruering av alle masser med aktuelle planterester være aktuelt. Det er naturlig å vurdere at fremmede arter finns i hager i området rundt ut over det som ble registrert ved befaringen. En fullstendig rensing av planområde og tilstøtende skråninger for fremmede arter vil derfor ikke nødvendigvis ha en stor effekt, og flere av de fremmede artene som er funnet vil forholdsvis lett kunne komme tilbake. I og med at de også finnes i området rundt, så innebærer ikke forekomstene en spredningsfare til nye områder. Masser med planterester som disponeres innenfor planområdet vil neppe ha en smittende effekt ut over det området har i dag. Sannsynligvis vil utbyggingen i seg selv gi en bedre situasjon fordi området i dag har en god del krattvekst og uskjøttede arealer, mens en utbygging i tråd med planen vil gi en planlagt opparbeiding av arealene med en vegetasjon som skjøttes. Resultatet vil trolig kunne bli at fremmede arter kommer dårligere ut. Som et virkemiddel for å hindre at noen av de fremmede artene sprer seg til nye områder, så bør ikke masser med planterester fraktes ut av området uten at det foreligger en tiltaksplan. Hvis massene disponeres innenfor planområdet, så vurderes det at tiltaksplan ikke er nødvendig.

Svein Haugen

Svein Haugen 06.07.2020